

ПРАВО НА АБОРТ ЯК РЕПРОДУКТИВНЕ ПРАВО ЖІНКИ

THE RIGHT TO ABORTION AS A WOMAN'S REPRODUCTIVE RIGHT

Мерник А.М., к. ю. н., доцентка,
асистентка кафедри теорії і філософії права

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Лісікова В.О., студентка 1 курсу факультету адвокатури
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Стаття присвячена висвітленню актуального питання сьогодення – права жінки на аборт. Кому належить право вирішувати проведення абортів? Чи має жінка право самостійно приймати таке рішення? Як ставиться до абортів релігія? Відповіді на ці запитання розкриті у цій статті. У межах статті розглянуто випадки конфліктів у суспільстві щодо різниці поглядів на право на аборт, висвітлено практику Європейського суду з прав людини з зазначеного питання, оскільки Суд виступає інституцією, що впливає на прийняття судових рішень національними європейськими судами у справах, таким чином здійснює певний вплив на формування думки щодо абортів у суспільстві. У статті подано статистику абортів у всьому світі та результати опитування реципієнтів щодо індивідуального ставлення до права на аборт. Констатуються факти тиску на жінку, яка планує, або вже зробила аборт, з боку суспільства. Часто жінки, що зробили такий вибір стикаються із суспільним осудом зі сторони родичів та сторонніх людей. Наведено перелік фізичних та ментальних проблем, які супроводжуватимуть жінку впродовж її подальшого існування, якщо вона народить небажану дитину. Розкрито відношення до права на аборт у різних релігіях та види покарань жінок, що переривають вагітність. Зазначається, що заборона абортів призводить до негативних наслідків не лише на індивідуальному рівні, а й на загальному (торкається всього суспільства). Розкрито питання правового регулювання порядку проведення абортів, або його заборон. Розкриваються правові правила здійснення переривання вагітності, що дозволяє жінці приймати рішення з урахуванням існуючих норм права. Зроблено висновок, що сьогодні залишається проблема зі сприйняттям певної кількості людей права жінки на аборт, тому жінки знаходяться під психологічним та (або) фізичним тиском з боку моральних принципів, чужих думок, релігійних переконань. Заборона проведення абортів не вирішує поставлених завдань, але створює нові проблеми для людини, суспільства та держави. Підхід до регулювання абортів, заснований на правах людини, вимагає скасування заборон на проведення абортів жінками. Законодавство країн, яке передбачає спрощені і контрольовані процедури проведення переривання вагітності, створюють умови дотримання права на життя та здоров'я (фізичне та психічне) вагітної жінки.

Ключові слова: аборт, репродуктивне право, заборона, правове регулювання.

The article is devoted to highlighting the current issue of women's right to abortion. Who owns the right to decide on the flight? Does a woman have the right to make such a decision independently? How does religion treat abortions? The answers to these questions are covered in this article. The article examines cases of conflicts in society over differences in views on the right to abortion, highlights the case law of the European Court of Human Rights, as the Court acts as an institution influencing the decisions of national European courts in cases, thus exercising some influence to form an opinion about abortion in society. The article presents abortion statistics worldwide and the results of a survey of recipients on individual attitudes to the right to abortion. Facts of pressure on a woman who plans, or has already done an abortion, on the part of society are stated. Women who have made this choice often face public condemnation from relatives and outsiders. A list of physical and mental problems that will accompany a woman during her continued existence if she gives birth to an unwanted child is given. The attitude to the right to abortion in different religions and types of punishment for women who terminate a pregnancy are revealed. It is noted that the ban on abortion leads to negative consequences not only at the individual level but also at the general level (affects the whole society). The issue of legal regulation of the procedure of carrying out of an abortion, or its ban, has been opened. The legal rules of abortion are revealed, which allows a woman to make decisions based on existing law. It is concluded that today there is a problem with the perception of a certain number of people of women's right to abortion, so women are under psychological and (or) physical pressure from moral principles, other people's opinions, religious beliefs. However, the ban on abortion does not solve the tasks, but creates new problems for man, society and the state. A human rights-based approach to abortion requires the lifting of bans on abortion by women. Country legislation that provides for simplified and controlled abortion procedures creates the conditions for a pregnant woman's right to life and health (physical and mental).

Key words: abortion, reproductive law, prohibition, legal regulation.

Вступ. Людство практично все своє існування задається питанням абортів, етичності його існування. Не має єдиної відповіді на це питання, воно залишається відкритим, адже думки щодо нього є суб'єктивні та індивідуальні. Проте питання правового регулювання права на аборт має бути чітко визначеним, для того, щоб кожна жінка мала можливість формувати свою правову поведінку в межах діючих норм.

Міжнародне право в галузі прав людини все більше відображає положення про те, що наявність та доступність абортів має вирішальне значення для забезпечення ефективної реалізації широкого кола репродуктивних прав, включаючи право на життя, недоторканність приватного життя, особисту недоторканність і свободу від катувань, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження або покарання.

Розширення законної ролі медичних працівників, які беруть участь у наданні допомоги з переривання вагітності, може підвищити наявність і доступність якісної допомоги з переривання вагітності і призвести до кращого здійснення права на сексуальне та репро-

дуктивне здоров'я, яке охороняється міжнародним співтовариством [1].

Мета статті: розкрити порядок регулювання права жінки на аборт, розглянути аргументи щодо необхідності визнання та закріплення такого право, продемонструвати негативні наслідки заборони права на аборт в країнах сучасності.

Виклад матеріалу. У наш час дискусія щодо етичності та необхідності правового закріплення права на аборт триває. Для того щоб відповісти питання «Чи має жінка право самостійно вирішувати народжувати дитину чи ні?» потрібно розглянути можливі погляди на зазначену проблематику.

Аборт – це мимовільне чи штучне переривання вагітності до того моменту, коли плід ще не можна вважати життєздатним [2]. Погляди щодо моменту визначення життєздатності плода можна поділити на дві групи. Перші полягають у тому, що ембріон є життєздатним з початку його зачаття, на будь-якій стадії вагітності це вже є людина. Другі погляди розкриваються у думці, що ембріон набуває значення людини, коли сформовані всі необ-

хідні для життя органи (12 тижень від зачаття). Ці думки породжують зовсім різні погляди на аборти. Різні погляди на момент визначення життєздатності плода призводять до сьогоднішніх суперечок щодо можливості переривання вагітності на різних термінах.

Статистика та аборти. У 2020 році у всьому світі було здійснено понад 42,6 мільйонів абортів, що трохи перевищує 2019 рік (42,3 мільйонів абортів). 1 місце посідає Китай (більше 9 млн щорічно); 2 місце – США (1 млн 213 тис. звернень до лікаря); 3 місце – Російська Федерація (більше 1 млн 208 тис.); 4 місце – Індія (близько 642 тис.); 5 місце – В'єтнам (332 тис.); 6 місце – Японія (більше 242 тис.); 7 місце – Франція (198 тис.); 8 місце – Англія (190 тис.); 9 місце – Туреччина (більше 177 тис.); 10 місце – Азербайджан (160 тис.). Варто зазначити, що ця статистика не розділена на аборти за медичними показаннями та за бажанням самої жінки. Серед лідерів знаходимо країни з великою кількістю населення (наприклад, Китай – 1,4 млрд осіб, Індія – 1,380 млрд осіб, США – 350 585 880 осіб), що обґрунтовує високий показник кількості абортів в країнах. Щодо України, то за даними Міністерства охорони здоров'я у 2018 році було зроблено 46 552 переривань вагітності [3]. З них 18 115 – медичні легальні та медичними показаннями після 12 тижневої вагітності та 28 437 – медичні легальні за рішенням жінки та медикаментозним шляхом. Статистика абортів у світі демонструє, що їх кількість не залежить від рівня економічного та технічного розвитку, виду правового режиму країни, територіальної приналежності, релігійних уподобань.

Збільшення кількості абортів сьогодні також пов'язано з розповсюдженням пандемії COVID-19 з 2019 року. Стрімке зростання та розповсюдження хворих по всьому світу призвело до більшої кількості абортів. Саме за станом здоров'я жінкам переривали вагітність, адже це загрожувало життю матері чи дитини, або їм обом.

Сучасні течії та аборт. У кожної людини склалося власне ставлення до можливості переривання вагітності. Сьогодні утворюються та функціонують інституції громадянського суспільства, метою існування яких є привертання увагу суспільства до проблематики права на аборт. Так, соціальний рух PROLIFE («за життя») – група людей по всьому світу, метою яких є збереження життя ненароджених дітей та подальша допомога в будівництві щасливої сім'ї. На їх погляд людина починає своє існування з моменту зачаття, коли жіноча клітина зливається з чоловічою, саме через це аборт на будь-якому терміні вагітності у них вважається вбивством. Вони пропонують заборону абортів та покарання тих, хто буде сприяти проведенню даної процедури. На їх думку, запліднена яйцеклітина (майбутнє маля) це не власність жінки і вона не має ніякого права вирішувати долю потенційної людини. Життя майбутньої можливої дитини для них важливіше, ніж життя та здоров'я жінки.

Прихильники фемінізму захищають права та свободи всіх жінок, у тому числі і вагітної, яка планує аборт. З їх точки зору ембріон протягом 9 місяців буде користуватися тілом матері, її енергією та здоров'ям. До того ж і сама жінка буде вимушена змінювати свої життєві потреби та узгоджувати їх з вагітністю. Саме тому феміністи виступають за право жінки на аборт, як за право розпорядження власним тілом [4].

За ідеологією течії ChildFREE люди добровільно відмовляються від батьківства та майбутніх дітей через економічні проблеми, соціальний статус, власні психологічні проблеми тощо. Тому прихильники цієї ідеології ретельно забезпечують себе від вагітності і відповідно визнають право жінки на аборт, як одне з прав людини.

Аборт та релігія. Варто зазначити, що не всі жінки визнають право розпоряджатися своїм тілом через релігійні переконання, вони не користуються контрацепцією

і не визнають право на аборт. Отже, є необхідним зупинитися на співвідношенні права на аборт та сучасних релігійних догматів.

Більшість релігій передбачає прямі заборони на проведення абортів. Проте в деяких релігійних писаннях науковці змогли знайти неоднозначні положення, тлумачення яких може й не виключати можливість переривання вагітності.

Наприклад Іслам є однією з консервативних релігійних течій, а країни, які її сповідують, відносяться до релігійних (державна не відокремлена від релігії, немає чіткого поділу суспільних норм на правові та релігійні). Священна книга Коран [5] забороняє проведення абортів. Однак у деяких ісламських країн (Бахрейн, Туніс, Турція) дозволено проведення абортів до 40, або 120 днів після зачаття. Ці терміни взято з уявлень про творення людини та наділення її душею лише після певного прорізки часу. А так як поки душа не «подарована» людині, то за причини загрози життю та здоров'ю матері можна проводити аборт [6, с. 485].

У християнстві та основному його релігійному джерелі Біблії не знаходимо згадки щодо абортів, проте тлумачення відомостей, що містяться у писанні дозволяють робити умовиводи. Писання зазначають, що Бог «знає» нас ще до формування у лоні матері, а життя ненародженої дитини розцінюється як життя дорослої людини. У християнському сприйнятті аборт не є тим питанням, у якому жінка має право приймати рішення. «Це питання життя і смерті людської істоти, визначити яку може лише Господь» [7]. Прихильники християнства переконані, що навіть в умовах загрози життю та здоров'ю матері, Бог у силах захистити та забезпечити жінку та дитя. І що у випадку медичних протипоказань, питання переривання вагітності має вирішуватися між «жінкою, чоловіком та Богом». Навіть в обставинах згвалтування чи істоту жінка не має права відмовлятися від дитини, а має народити та за умови неспроможності виховати та виростити – віддати в іншу сім'ю [8].

Правове регулювання абортів. У залежності від законодавчого врегулювання прав жінок на аборт, країни світу можна умовно розділити на такі групи:

1. Країни, що дозволяють проведення абортів за соціальними, економічними, або безпосередньо за зверненням жінки без пояснення причин до 12 тижня вагітності. 59 % жінок проживають у цих країнах (Україна, Росія, США, Туреччина, Німеччина, Канада, Франція, Азербайджан та інші).

2. Країни, що дозволяють аборт з медичної точки зору (життя та здоров'я жінки або дитини під загрозою). 36 % жінок проживають у цих країнах (Аргентина, Болівія, Афганістан, Північна Ірландія, Республіка Корея та інші).

3. Країни, у яких аборт заборонений за будь-яких обставин, навіть при загрозі життю чи здоров'ю жінки. 5 % жінок проживають на території цих країн (Єгипет, Андорра, Філіппіни, Мадагаскар, Конго та інші).

Проблема правового регулювання штучного переривання вагітності у історично-правовому аспекті відзначається неоднозначністю підходів. В СРСР це питання регулювалось у різний час по-різному. У 1936 року була прийнята Постанова ЦВК і РНК УСРР «Про заборону абортів, збільшення матеріальної допомоги породильницям, встановлення державної допомоги багатосімейним, поширення мережі родильних будинків, дитячих ясел і дитячих садків, посилення кримінальної кари за несплаті аліментів та про деякі зміни в законодавстві про розлучення» [9]. Аборти дозволялися лише у виняткових випадках, коли продовження вагітності загрожувало життю вагітної жінки або могло завдати шкоди її здоров'ю, а також у випадках захворювання батьків тяжкими спадковими хворобами. 23 листопада 1955 року був затверджений Указ Президії Верховної Ради СРСР «Про відміну

заборони абортів» [10], метою якого стало подолання негативних наслідків проведення незаконних абортів.

На сьогодні питання правового регулювання абортів розкривається у статті 50 Конституції України [11], відповідно до якої операція штучного переривання вагітності здійснюється виключно за бажанням жінки. Обмежено дієздатна, неповнолітня або малолітня жінка самостійно приймає рішення про проведення операції штучного переривання вагітності, крім випадків, визначених законодавством; пунктах другого, четвертому частині 6 статті 281 Цивільного кодексу України [12], відповідно до яких штучне переривання вагітності може бути проведене при вагітності від 12 до 28 тижнів у випадках, встановлених законодавством. Операція штучного переривання вагітності може бути проведена у невідкладних випадках без згоди жінки або без згоди її законних представників, коли реальна загроза її життю є наявною та незворотною.

Міжнародно-правове акти у сімейній галузі права закріплюють спільну відповідальність чоловіка і жінки за свою репродуктивну поведінку. Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації стосовно жінок від 18 грудня 1979 року [13] визначає, що жінки мають однакові права вільно і відповідально вирішувати питання про кількість дітей, щодо проміжків між їх народженням та повинні мати доступ до інформації, освіти, а також до засобів, які дають змогу здійснювати їм це право.

Слід розглянути ситуацію, коли жінка завагітніла у парі і планує робити аборт, а чоловік маж бажання зберегти вагітність та стати батьком. Право на розпорядження своїм тілом жінки вступає у конфлікт з правом чоловіка на батьківство. Прикладом такої ситуації є справа Європейського суду з прав людини «Патон проти Сполученого Королівства» [14]. Після того як дружина повідомила про вагітність (8 тижнів) і про намір зробити аборт, чоловік звернувся до Високого Суду Правосуддя Великобританії з проханням накласти судову заборону на проведення абортів, проте у зв'язку з тим, що за англійським законодавством ембріон не має законних прав до моменту народження та окремого існування від його матері, а батько плоду, незалежно від того одружений він з його матір'ю чи ні, не має законного права перешкодити матері зробити аборт, чи вимагати, щоб з ним радилися з цього питання, цю справу Патон програв і аборт був зроблений через декілька годин після оголошення винесення рішення суду. Чоловік подав заяву до Європейського Суду з прав людини щоб його визнали жертвою вчинку його дружини. У ході визначення істини, Європейська комісія з прав людини оголосила цю справу неприйнятною, опираючись на те, що саме жінка, яка є особою найбільш зацікавленою вагітністю та її продовженню чи перериванні, має повне право на повагу до її особистого життя, коли на нього впливає плід, що розвивається у її лоні.

Наслідки заборони проведення абортів. Як правило, головною причиною введення країною закону, що забороняє аборт, є подолання демографічної проблеми в країні. В багатьох випадках державна влада вважає, що заборона абортів підвищить народжуваність у країні. Другою можна розглянути релігійну причину.

Проте результати заборони проведення абортів в деяких країнах свідчать про неможливість вирішення демографічних проблем за рахунок заборони переривання вагітності. Наслідки заборони абортів можна викласти у наступних характеристиках:

1. Збільшення кількості проведення незаконних абортів. Це явище є шкідливим для здоров'я жінки та несе загрозу її життю. Оскільки такі аборти проводяться без дотримання вимог проведення операції, ризик отримати інфекцію чи травму є високим. Результати отриманої травми можуть бути невиліковними та залишитися на все життя жінки. Фахівці, що здійснюють

нелегальні аборти не гарантують безпеку пацієнтки і подальшу її реабілітацію. Спостерігається велика кількість летальних випадків внаслідок проведення операцій некваліфікованими спеціалістами.

2. Розвиток «абортного туризму». Жінка, що не погоджується на перший варіант переривання вагітності у випадку її заборони, може скористуватися послугами медичних закладів інших країн світу, у яких дозволено проведення абортів. При цьому медична система таких країн створює умови для перебування жінки під час проведення процедури. Зазначений варіант подолання заборони переривання вагітності доступний не кожній людині через високу фінансову вартість, що включає необхідність виїзду за кордон, проживання в іншій країні та сплату медичних послуг. Не дивлячись на це «абортний туризм» стає розповсюдженим варіантом серед громадян країн, в яких існує заборона на проведення абортів.

3. Порушення психіки жінки та можливість самогубства. Жінка, яка не готова до народження дитини або не хоче любити, піклуватися та виховувати маля, навряд буде спокійно переносити вагітність. Протягом 9 місяців у неї буде постійно стрес, перевтома, незадоволення та страх, а вже на цих підставах можуть формуватися різні проблеми з психікою, наприклад депресія. У зв'язку з цим може збільшитися статистика самогубств та їх спроб. Також результатом постійного емоційного перенавантаження може стати мимовільні аборти (викидні) або невиліковні проблеми зі здоров'єм народженої дитини.

4. Протести, як акт незгоди громадянського суспільства із заборною абортів. Представники народу не сприймають ідею заборони абортів через усвідомлення неможливості вирішення за рахунок цього існуючих проблем з демографічною кризою, негативних наслідків такої заборони.

Приклад заборони проведення абортів у Польщі демонструє ознаки всіх вищезазначених наслідків.

Прихильник заборони проведення абортів у Польщі Депутат польського сейму Томаш Зімковський зазначив: «Сьогодні в пам'ять про святого Іоана Павла II на його Батьківщині цивілізація Життя торжествує над цивілізацією Смерті. 22 жовтня 2020 року увійде в історію. Ми закінчуємо з вбивством беззахисних, зі спадщиною тоталітарних режимів ХХ століття» [15]. Його опоненти, противники введення заборони, апелювали: «Лекло для жінок. Ось що означає сьогоднішній вирок політизованого Конституційного суду» [15]. Опозиційний рух висловив свою думку в 30-секундних відеороликах в інтернеті з хештегом #PowiedzCoMyślisz (Скажи, що думаєш). Одна з учасниць чергового пікету висловила гасло «Нехай рішення про матки приймають люди з матками» [15], цим самим продемонстрував, що лише дві судді конституційного суду Польщі є жінками, і що саме жінки мають право вирішувати проблеми пов'язані з жіночим тілом та здоров'ям.

Для проведення абортів жінки виїжджають з Польщі за кордон, користуються нелегальними послугами переривання вагітності, що зумовлює невдоволення громадян, особливо жіночої статі. Постає питання «Чи дійсно заборона проведення абортів має більше позитивних наслідків, ніж негативних?».

Суспільна думка та аборт. Право жінки на аборт та вільне розпорядження своїм тілом часто вступає у конфлікт з суспільним осудом, тому проблема може полягати не лише в тому, щоб зробити аборт, а в тому, що жінка буде потім зазнавати негативних наслідків з боку членів суспільства. Жінка, що зробила аборт, може стати жертвою переслідувань та потерпати від психологічного і навіть фізичного насильства з боку суспільства чи рідних. Таке ставлення до жінки є недопустимим з морально-етичної точки зору, воно обмежує її право на розпорядження власним тілом і життям.

Проведення опитування серед людей різних за віком та статусом з метою розуміння позиції суспільства стосовно абортів дозволила скласти відповідну гістограму, яка наводиться у статті.

Ось деякі відповіді опитуваних:

Дівчина, 18 років, студентка: *«Я вважаю, що це вибір самої жінки. Не правильно під соціальним тиском змушувати народжувати дитя, якщо в неї не має бажання і матеріальних можливостей для подальшого утримання цієї дитини. Як на мене, краще перервати вагітність, аніж потім життя дитини буде скалічене нелюблячою мамою».*

Дівчина, 17 років, студентка: *«Якщо у жінки виникнуть труднощі з матеріальним або психологічним забезпеченням дитини, то я за те, щоб вона зробила аборт, а якщо причина у її особистому погляді або якась інша, то я проти абортів, адже це все-таки життя, це майбутня людина».*

Хлопець, 18 років, студент: *«Рішення про аборт має приймати жінка, по-перше з точки зору здоров'я, адже не кожна жінка може виносити дитину і не кожна захоче отримати відбиток на своєму здоров'ї після вагітності. Народжувати чи ні, це має вирішувати сама жінка».*

Хлопець, 17 років, студент: *«В мене негативне ставлення до абортів, я вважаю, що кожна дитина має право на життя, навіть та, що в лоні матері. А аборт порушує ці права. Перервати вагітність можна лише у випадку, коли вагітність загрожує життю матері чи дитини. У випадку згвалтування, жінка має право вибору, але відповідатиме вона за цей вчинок перед своєю совістю».*

Жінка, 45 років, домогосподарка: *«У мене неоднозначне ставлення до абортів, але на питання хто має вирішувати долю ембріона я відповім, що батько та мати дитини і це рішення приймати разом. Якщо жінка не хоче народжувати, бо вона «не готова» або «не хоче», то після народження дитини її думка зміниться, саме немовля змінить її думку, коли вона потримає на руках своє рідне малесеньке чудо».*

Чоловік, 56 років, приватний підприємець: *«Виключно жінка має повне право вирішувати долю своєї вагітності: залишити дитину чи відмовитися від неї. Вона самостійна людина і здатна сама обирати що їй робити. Звісно, діти – це щастя і диво, але не всі до цього готові».*

Було опитано загалом 100 осіб. 49 % респондентів відповіли, що жінка має право на аборт, 27 % мають протилежну думку – жінка не має такого права і 24 % мають неоднозначну позицію, на їхню думку все залежить від обставин (рис. 1).

Як можна спостерігати, більшість людей вважає, що право на аборт належить виключно жінці. У свою чергу, меншість – ембріон на будь-якій стадії розвитку має жити. Думки опитуваних осіб базуються на вихованні, вірі та моральними поглядами. У кожного з нас ставлення до будь-чого впливає з середовища в якому ми живемо. Однак оскільки більшість підтримує жінок у праві вибору, то це дозволяє робити висновок про належність вибору моделі поведінки щодо переривання вагітності жінці.

Висновки. З огляду на подану інформацію, можна стверджувати, що погляд на право на аборт як право жінки, має обґрунтовані докази. Спираючись на те, що це тіло жінки, її подальше життя та проблеми, які можуть принести закон про заборону абортів, слід констатувати необхідність існування права вибору у жінки.

Однак сьогодні залишається проблема зі сприйняттям певної кількості людей цього права, тому жінки знаходяться під психологічним та (або) фізичним тиском з боку моральних принципів, чужих думок, релігійних переконань. Як показує статистика, молоде покоління має більш лояльне ставлення до абортів, тому можна припустити, що з певним часом це питання буде мати менший супротив у суспільстві.

Відповідно до міжнародного права прав людини, держави повинні забезпечити обґрунтоване і пропорційне регулювання порядку проведення абортів, а непропорційні наслідки повинні бути виправлені. Крім того, держави зобов'язані вжити заходів для забезпечення того, щоб жінкам не доводилося робити небезпечний аборт, знижувати материнську захворюваність і смертність, а також ефективно захищати жінок і дівчат від фізичного та психічного ризику, пов'язаного з небезпечним абортотом. Держави повинні переглянути свої закони, щоб забезпечити це. Якщо закони обмежують тих, хто має підготовку та компетенцію для проведення абортів, вони є свавільними та непропорційними, і тому потребують реформи.

Підхід до регулювання абортів, заснований на правах людини, вимагає скасування заборон на проведення абортів жінками. Медичний персонал має однаково ставитися як до вагітної жінки, так і до тої, що планує аборт (адже обидві є пацієнтками медичного закладу і роблять вибір, що стосується їх самих). Законодавство країн, яке передбачає спрощені і контрольовані процедури проведення переривання вагітності, створюють умови дотримання права на життя та здоров'я (фізичне та психічне) вагітної жінки. Заборона проведення абортів не вирішує поставлених завдань, але створює нові проблеми для людини, суспільства та держави.

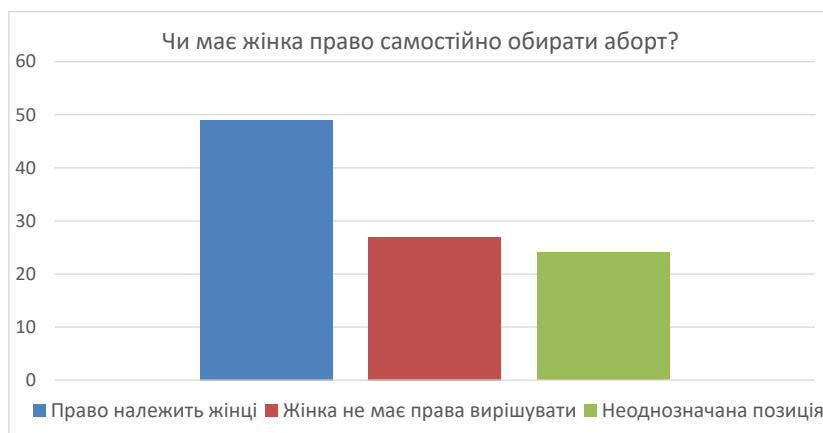

Рис. 1.

ЛІТЕРАТУРА

1. Londras F., Cleeve F., Rodriguez A., Furgalska M. I., Lavelanet M. The impact of provider restrictions on abortion-related outcomes: a synthesis of legal and health evidence. *Reproductive Health*. 2022. 19 (1), 95. URL: <https://reproductive-health-journal.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12978-022-01405-x> (дата звернення: 28.04.2022).
2. Фролова О. Г. Аборт (медико-социальные и клинические аспекты) : дис. ... канд. мед. наук: 14.00.01. Санкт-Петербург, 2005. 128 с.
3. МОЗ оприлюднив інформацію про кількість абортів в Україні у 2018 році. URL: <https://novynarnia.com/2019/03/30/moz-opriilyudnilo-informatsiyu-pro-kilkist-abortiv-v-ukrayini-u-2018-rotsi/> (дата звернення: 28.04.2022).
4. Терещук Г. Аборт для української жінки – це звичне явище. 2005. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/932621.html> (дата звернення: 28.04.2022).
5. Коран 17:33, 25:68, 6:137, 6:140, 6:151, 17:31, 81:8–9, 6:151, 17:31. URL: <https://quran-online.ru> (дата звернення: 28.04.2022).
6. Gilla K. Shapiro. Abortion law in Muslim-majority countries: an overview of the Islamic discourse with policy implications. *Health Policy and Planning*. 2014. V. 29 (4). P. 483–494.
7. Біблія. URL: <http://www.my-bible.info/biblio/ukrainskaya-bibliya/index.html> (дата звернення: 28.04.2022).
8. Що говорить Біблія про аборти? URL: <https://www.gotquestions.org/Ukrainian/Ukrainian-abortion-Bible.html> (дата звернення: 28.04.2022).
9. Постанова «Про зміну законодавства УСРР в зв'язку з Союзним законом про заборону абортів, збільшення матеріальної допомоги породильницям, встановлення державної допомоги багатосімейним, поширення мережі родильних будинків, дитячих ясел і дитячих садків, посилення кримінальної кари за неплатіж аліментів та про деякі зміни в законодавстві про розлучення» : Постанова від 4 серпня 1936 р. № 1192 / ЦВК і РНК УСРР. Протокол РНК УСРР, 1936. № 15-844.
10. Об отмене запрещения абортотв : Указ от 23.11.1955 / Президиум ВС СССР. Ведомости Верховного Совета СССР. 1955. № 22. Ст. 425.
11. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / *Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
12. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 28.04.2022).
13. Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації стосовно жінок: прийнята Організацією Об'єднаних Націй 18 грудня 1979 року / База даних «*Законодавство України*». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_207#Text (дата звернення: 28.04.2022).
14. Рішення Європейського суду з прав людини по справі «Патон проти Сполученого Королівства» від 13 травня 1980 року. URL: http://medicallaw.org.ua/uploads/media/09_02.pdf (дата звернення: 28.04.2022).
15. Хоменко С. Пекло для жінок. 2020. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-54651664> (дата звернення: 28.04.2022).